

je buď se zjištěnou lokalitou totožná, nebo je vzdálena jen několik km. V á l e k ji sbíral u Lázní Bělohradu (3). O Traxlerovi viz Vesmír 18:219—221, 1940.

Sanicula europaea L.: smíšený les u Bílé Třemešné.

Scorzonera humilis L.: slatinná louka nad Hor. Brusnicí na sv. svahu Zvičiny, v lese u obce Dvořačky. Z této oblasti udává tento hercynský prvek v sv. Čechách vzácný jedině T r a x l e r (R o h l e n a VI).

Thalictrum aquilegifolium L.: v údolí souvrateckého potoka v malé olšině.

Trientalis europaea L.: montánní druh; borové a smrkové lesy u obcí Souvrat a Dvořačky, vrch Bradlo na jih od Hostinného. Z l a t n í k ji sbíral též v Lese Království; lokalita blíže neudána (V á l e k, 4). D o m i n (2) ji zná i na Miletínsku, pouze však ve sphagnetech.

Trollius europaeus L.: běžně na slatinných lukách pod Zvičinou, také D o m i n (2) udává obecně pospolitě rozšíření na Miletínsku.

Hlavní novější botanická regionální literatura:

1. B u ř i l, V.: Fytogeografický nástin Podzvičinska. — Časopis Nár. musea 101 : 9—41, Praha 1927.
2. D o m i n, K.: Rostlinný kryt Podzvičinska s hlediska geobotanického a floristického. Studie o původu a složení východočeské květeny IX. — Rozpravy Čes. akademie nauk, II. tř., 53, No 39 : 1—72, Praha 1944.
3. (Přírod. sekce Zeměd. ústavu, společná práce botaniků): Nové zajímavé lokality květeny ze severovýchodních Čech. — Publikace Zeměd. úst. v Hradci Králové 8 : 17—34, Hradec Králové 1941.
4. V á l e k, B.: Teplomilná květena Podzvičinska. — Publikace Zeměd. ústavu v Hr. Králové 8 : 7—16, Hr. Králové 1941.
5. H n í z d o, A.: Květena okolí Hostinného nad Labem. — Výtahy disert. prací přír. fak. v r. 1937—38, spisy přír. fak. UK no 161 : 37—40, 1938 (též příspěvky ve Vědě přírodní 1934—1937).

František Č e r n o c h :

***Carduus Weizensis* H a y e k, nový míšenec pro ČSR**

Geděrská dolina ve Velké Fatře začíná nad Turč. Blatnicí ve výši asi 500 m a táhne se v délce asi 8 km ke geděrskému mlýnu a myslivně. Jejím pokračováním je Dědošova dolina, dlouhá asi 10 km, která mírně stoupá od výšky asi 620 m k severnímu úpatí Křižné. Středem údolí protéká potok.

V dolní části Geděrské doliny je na vápencových skalách hojná *Globularia cordifolia* L., častá *Minuartia laricifolia* S c h. T h., *Leontodon incanus* S c h r a n k, *Kernera saxatilis* R c h b., *Biscutella laevigata* L., na přilehlých stráních a skalnaté ssuti hojně *Erysimum Wittmannii* Z a w., *Bupthalmum salicifolium* L., *Bellidiastrum Micheli* C a s s., místy *Lactuca perennis* L. *Carduus glaucus* B a u m g., *Knaulia arvensis* C o u l t. var. *polymorpha* S z a b ó f. *glandulosa* F r o e l., K. a. var. *Kitaibellii* S z a b ó f. *Kossuthii* B o r b., *Hippocrepis comosa* L., *Calamintha alpina* L a m., *Amelanchier ovalis* M e d i k, *Sorbus aria* C r., *Dianthus plumarius* L. ssp. *praecox* (K i t t.) D o m., *Hieracium bifidum* K i t. grex *bifidum* (K i t.) Z a h n ssp. *stenolepis* L b g., *H. bupleuroides* G m e l. grex *bupleuroides* (G m e l.) Z a h n ssp. *Schenkii* (G r i s.) N. P. var. *glabrifolium* N. P., *H. caesium* F r. ssp. *oxycaesium* Z a h n, *H. murorum* L. grex *murorum* Z a h n ssp. *oblongum* J o r d.

Silnice, která je až k myslivně sjízdná pro auta, vede po pravém břehu potoka. Po jeho obou březích i podél silnice je na vlhčích místech hojný *Petasites hybridus* G. M. S c h. a na něm ve spoustách *Orobancha flava* M a r t. Na rašelinkách *Primula farinosa* L.

Rozšířená místa na březích potoka jsou hojně porostlá druhy rodů *Cirsium* a *Carduus*, na př. *Cirsium eriophorum* Scop., *C. erisithales* Scop., *Carduus personata* Jacq. Protože na sušších místech je častý *Carduus glaucus* Baumg., mohlo snadno dojít k vytvoření jejich mísence, *Carduus Weizensis* Hayek, který není dosud uveden v naší literatuře. Nalezl jsem jej v několika exemplářích asi půl hodiny od geděrské myslivny v příkopu, u něž rostli oba rodiče. Hned v přírodě bylo jasné, že běží o mísence *Carduus glaucus* Baumg. × *C. personata* Jacq., neuvědomil jsem si však, že dosud není u nás uváděn a proto jsem nevzal větší počet položek. Byl nalezen ve výši asi 600 m.

Naše exempláře jsou asi 1 m vysoké, lodyhy přímé, nad polovinou větvené v několik dlouhých větví o délce 10—30 cm. Větve tence pavučinaté s několika drobnými listy nebo bezlisté. Úbory 25—30 mm v průměru po 1—2 na koncích větví, za květu nicí, zákrov kulovitý, 16—20 mm dlouhý, střechovitý, listeny ± 1 mm, vnitřní na konci tmavě fialové, vnější krátké, světle fialové. Květy tmavě nachové, chmýr bílý, nažky světlé, podélně rýhované. Lodyhy po celé délce úzce křídlaté a jemně ostnitě. Lodyžní listy řidší, drsné, bez ostének, nedělené, křídlaté sbíhavé, lysé, ke spodu zúžené, stejnoměrně osténkatě zubaté. Dolní listy veliké, měkké, nahoře světle zelené, vespod sivě zelené, peřenosečné, v křídlatý řapík zúžené. Dolní část rostliny připomíná *C. personata*, horní *C. glaucus*.

Hegi („Illustrierte Flora von Mitteleuropa“, VI./2. S. 865) popisuje *Carduus Weizensis* Hayek takto: „Od *C. defloratus* L. ssp. *glaucus* (Baumg.) Ny m. liší se většími, měkkými na horní straně temně zelenými listy, výše nahoru křídlatými větvemi, většími úbory, znenáhla zašpičatělými, zpět ohnutými zákrovními listeny, od *C. personata* (L.) Jacq. dole téměř lysými a modrozelenými listy, prodlouženými, nahoře holými větvemi a jednotlivými, nicími úbory.“

Při pátrání v herbářích jsem našel *C. Weizensis* Hayek v herbáři botanického ústavu university Karlovy v Praze a v soukromém herbáři Dr. V. Skřivánka. V herbářích university Karlovy jedná se o dva Sillingerovy sběry z r. 1931 a 1932 z Nízkých Tater a z východního Slovenska, oba zařazené do *C. glaucus* a neurčené jako *C. Weizensis*. Položka Dr. Skřivánka byla sbírána A. De Margittaiem 9. VII. 1913 a vyšla v „Plantae Hungariae Exsiccatae jako *C. Weizensis* Hayek alfa *pseudoglaucus* Margittai, in valle Zsarnovica, com. Turóc, c. 800 m.“ Lze předpokládat, že sběr byl uveřejněn v maďarských časopisech.

Z dalších rostlin zde zaznamenávám *Centaurea Triumfettii* All., *Seseli glaucum* auct., *Libanotis montana* Cr., *Cirsium erisithales* × *oleraceum* Naeg. *Carduus lobulatus* Borb.

Nad geděrským mlýnem dělí se dolina. Zde roste *Valeriana officinalis* L. ssp. *sambucifolia* (Mikan) Čelak. a *Hesperis nivea* Baumg. Obě pak nalézáme hojně v Dědošově dolině, která je již užší a místy stinnější. Na jejích loučkách vidíme často *Gymnadenia conopsea* R. Br., *G. odoratissima* Rich., *Orchis maculata* L. a ojediněle jejich mísence *Orchigymnadenia Heinzeliana* Camus. Na stinných místech se objevuje *Cephalanthera rubra* Rich. Výslunné skály nejsou již tak časté a tu nalézáme *Coronilla coronata* L. V porostu *Petasites hybridus* G. M. Sch. je mezi rodiči *Melandrium dubium* Hampe, *Campanula latifolia* L. Na skalní ssuti roste *Crepis alpestris* Tausch a její větvená forma *foliata* Fröhl.

Ve vyšší poloze objevuje se na vlhkých mechatých skalách *Moehringia muscosa* L., v lese *Scrophularia Scopolii* H o p p e a na vlhké lesní půdě *Cystopteris montana* B e r n h. Brzy potom přicházíme ke konci doliny a k počátku strmého výstupu na Ostredok.

Z velkého rostlinného bohatství Geděrské doliny uvedl jsem jen malou část. Dolina si zaslouží podrobnějšího průzkumu. Nutno zde zejména očekávat další mísenice rodů *Carduus* a *Cirsium*.

Miloš Hostička :

Záraz a šupinatá — *Orobancha loricata* R c h b. — v okolí Prahy

V červnu 1953 jsem sbíral při studiu květeny skalních stepí v Podbabě drobnou zárazu, patříci do druhu *Orobancha loricata* R e i c h e n b a c h. Laskavostí p. prof. F. A. N o v á k a byla mi určena jako *Orobancha loricata* R c h b., f. *nouletii* B e c k., která se od typické formy liší barvou koruny (žilky na okrajích korunních pysků nejsou fialové). Tato poměrně vzácná záraz rostla v několika exemplářích v Podbabě, na skalnaté stráni nad železniční tratí proti přivozu (ve výšce cca 240 m), na *Artemisia campestris* L.

V loňském roce (1955) podařilo se mi zjistit ještě jednu lokalitu na pravém břehu Vltavy, na skále nad dynamitkou u Zámků (výška opět asi 240 m). Tato lokalita by mohla být totožná s lokalitou p. prof. J. D o s t á l a, který (podle ústního sdělení, též údaj v „Klíči“) rovněž sbíral uvedený druh v dolním Povltaví.

Jako ostatní naleziště *O. loricata* v ČSR jsou udávány: Radobýl u Lito-
měric, okolí Ústí n. Labem, Svatý Kopeček u Mikulova, Hády u Brna a Pouzd-
řanské kopce. Celkový areál se rozprostírá zhruba od jižního Španělska a Portu-
galska přes jižní Francii a severní Itálii do střední Evropy, kde u Budapešti
v Maďarsku dosahuje patrně nejvýchodnějšího bodu.

Tak jako u všech záraz projevuje se i u tohoto druhu dosti značně varia-
bilita, především v barvě koruny, vzrůstu a barvě blizny. Monograf rodu
Orobancha, G. B e c k - M a n n a g e t t a na př. uvádí, že u typické *O. loricata*
je blizna červená nebo fialová. V mém materiálu je sice několik jedinců, odpo-
ovídajících formě *typica* B e c k., ale některé exempláře mají bliznu žlutobílou.
Tuto odchylku popisují jako *O. loricata*, f. *typica*, subf. *pragensis* m. („Stigma
ochroleucum vel pallide luteum; cetera ut in typo.“)

Podobně i v barvě koruny lze nalézt přechody od čistě žlutobílé až k vý-
razně fialově žilkované. Systematická hodnota těchto drobných odchylek je
však dosti problematická. Podrobnější zhodnocení je tu značně ztíženo,
neboť zárazy většinou po usušení zhnědnou. Ani při konservaci v alkoholu nebo
formalinu se barva nezachová.

L i t e r a t u r a

- Beck - Mannagetta, G. (1930): *Orobanchaceae*. — In Engler, Das Pflanzenreich IV. 261,
Leipzig; p. 197—200.
Dostál, J. a spolupr. (1950): Květena ČSR, Praha; p. 1354.
Dostál, J. (1954): Klíč k úplné květeně ČSR, Praha; p. 715.